

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงระยะเวลาสองทศวรรษที่ผ่านมาความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศได้เป็นปัจจัยผลักดันที่สำคัญทำให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ สามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างรวดเร็วเป็นเครือข่ายที่ไร้พรมแดน การเคลื่อนย้ายของแรงงานเงินทุน และสินค้าเป็นไปอย่างเสรีมากขึ้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัต และนำโลกเข้าสู่ยุคแห่งการจัดระเบียบใหม่ทั้งในมิติความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองซึ่งก่อให้เกิดทั้งโอกาสและภัยคุกคามต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย

ประเทศไทยภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาระบบราชการอย่างจริงจังและต่อเนื่องทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาพื้นฐานและจุดอ่อนของระบบราชการที่สั่งสมกันมาเป็นเวลานาน และการเร่งพัฒนาขีดสมรรถนะและเสริมสร้างความเข้มแข็ง อันจะช่วยทำให้ระบบราชการสามารถปรับตัวได้ทันต่อ การเปลี่ยนแปลง และเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ ร่วมกับผู้บริหารแผ่นดิน ฝ่ายการเมืองเพื่อขับเคลื่อน ประเทศไทยให้ก้าวข้ามผ่านออกจากภาวะวิกฤตและแก้ไขปัญหา บ้านเมืองให้ลุล่วงไปด้วยดีรวมถึงการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลกและยกระดับประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในวงนานาชาติ ในการสร้างความเป็นเลิศของระบบราชการไทยให้รองรับกับกระแสการเปลี่ยนแปลงนั้นจำเป็นที่จะต้องยึดหลักการสำคัญ คือการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยต้องใช้วิธีการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดีดี ความปารถนาในมาตรา 3/1 ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 (คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2546: 6)

การบริหารราชการที่ดีหรือ Good Government นั้นได้มีการแปลความหมายเป็นภาษาไทยหลายอย่าง เช่น ธรรมรัฐ ประชาธิปไตย สุประศาสนการ ประชาภิบาล สุประชาภิรัฐ ธรรมภิบาลการบริหารจัดการที่ดี ฯลฯ แต่เมื่อพิจารณาสาระหลักของความหมายที่แท้จริง คือ การสร้างระบบและกลไกการปกครองและการบริหารที่ดี ให้เกิดขึ้นในส่วนต่างๆ ของสังคม ในภาคธุรกิจ เรียกว่า(Corporate Governance) สาระหลักของวิธีการปกครองที่ดี (Good Governance)อยู่ที่การ

สร้างกลไกการบริหารและการปกครองที่ดีเพื่อให้เจ้าของแต่ละคนสามารถปกป้องดูแลผลประโยชน์ของตนเองได้ โดยระบบและกลไกเหล่านี้จะเอื้ออำนวยให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย โดยมี องค์ประกอบ (จารุวรรณ เมณฑกา. 2541:10) คือ

1. มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ (Transparency)
2. มีความรับผิดชอบ (Accountability)
3. มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน (Efficiency and Effectiveness)
4. มีผลตอบสนองความต้องการ (Responsiveness)

ความจำเป็นที่จะต้องทำการปรับปรุงระบบราชการอย่างขนานใหญ่ดังที่กล่าวมาแล้วทำให้กระทรวงกลาโหมจะต้องปฏิรูปการดำเนินงานตามนโยบายหลักของรัฐบาล จากนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมปัจจุบันที่กำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้ว่า จะพัฒนาบทบาทการฝึกกำลังกับภาคประชาสังคมเพื่อการป้องกันประเทศอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ในยามปกติและนำไปสู่การระดมสรรพกำลังยามไม่ปกติ โดยนำกำลังอำนาจแห่งชาติทุกด้านมาใช้สนับสนุนการปฏิบัติการกิจเพื่อความมั่นคงร่วมกับหน่วยงานของกระทรวงกลาโหมอย่างเป็นเอกภาพ โดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยง ติดต่อประสานงานอย่างใกล้ชิด และมีประสิทธิภาพ ทั้งภายใน และภายนอกกระทรวงกลาโหม (www.mod.go.th) ทำให้ส่วนราชการต่างๆ ในกระทรวงกลาโหมต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การบริหารราชการภายในกองทัพเพื่อเป็นไปตามระบบการปฏิรูประบบราชการในภาพรวมนั้น ได้มีการดำเนินการแล้วเพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายรัฐและภารกิจกองทัพในปัจจุบันตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งได้กำหนดให้กองทัพต้องมีการพัฒนาความพร้อมและปรับปรุงโครงสร้างและระบบบริหารจัดการ อีกทั้งสนับสนุนบทบาทของกองทัพในการพัฒนาประเทศ แก้ไขความยากจนประชาชนที่ประสบสาธารณภัย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและยังมอบหมายภารกิจสำคัญในการร่วมมือกับส่วนราชการและประชาชนเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดและการบำบัดผู้ติดยาเสพติด เป็นสำคัญ (<http://awc.rta.mi.th/schqbrf.htm>)

จากที่กล่าวมานั้นแสดงให้เห็นว่าบทบาทของกองทัพในการรักษาความมั่นคงของประเทศนั้นมีไม่เฉพาะด้านการทำการรบเท่านั้นแต่ยังต้องปฏิบัติหน้าที่ด้านการพัฒนาประเทศโดยการทำงานร่วมกับส่วนราชการอื่นและภาคประชาชนดังนั้นในปัจจุบันกองทัพได้มีการปฏิรูประบบบริหารภายในเพื่อให้สามารถปฏิบัติการกิจดังกล่าว อีกทั้งยังสนองตอบ ต่อนโยบายในเรื่องการปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน

โรงเรียนการบิน (Flying Training School) เป็นหน่วยกำลังรบ ตั้งอยู่ที่ อำเภอ กำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ก่อตั้งขึ้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2484 เป็นหน่วยงานที่สังกัดส่วนการศึกษา (Educational Group) มีผู้บัญชาการโรงเรียนการบิน (พล.อ.ต.) เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ มีภารกิจดำเนินการฝึกอบรม และอำนวยความสะดวกการศึกษาให้แก่ศิษย์การบิน โรงเรียนการบิน มีหน่วยงานขึ้นตรง 9 หน่วย หน่วยสมทบ 3 หน่วย มีเครื่องบินแบบ บ.ฝ.16 (CT-4 A/B) บ.ฝ.19 (PC-9) และส.8 (BELL-206) เป็นเครื่องบินฝึกบรรจุประจำการ โดยมีเที่ยวบินในการปฏิบัติการกิจ มากกว่า 18000 เที่ยวบินต่อปี มากเป็นอันดับหนึ่งของกองทัพอากาศ

โรงเรียนการบิน มีภารกิจในการฝึกศิษย์การบิน ให้เป็นนักบินประจำกอง ตามนโยบายของกองทัพอากาศ ให้แก่ศิษย์การบินทั้งในส่วนของกองทัพอากาศและกองทัพเรือ ในหลักสูตรเกี่ยวกับด้านการบิน ฝึกการยิงชีพในป่า ผู้สำเร็จหลักสูตรจะได้รับการประดับเครื่องหมายความสามารถในการบิน ชั้นที่ 3 ประกาศนียบัตรนักบินประจำกอง และใบอนุญาตนักบินพาณิชย์ตรีจากกรมการบินพาณิชย์ นอกจากนี้โรงเรียนการบินฯ ยังได้ฝึกหลักสูตรการฝึกยิงชีพในป่าให้กับแพทย์ พยาบาล เวชศาสตร์การบิน นักเรียนจ่าอากาศ และลูกเสืออากาศของโรงเรียน ที่บรรจุหลักสูตรดังกล่าว จึงนับว่าเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญยิ่งหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องทำการพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อทางราชการมากที่สุด ทั้งนี้ เป็นผลมาจากข้อจำกัดทางด้านกำลังพล ซึ่งอยู่ในระหว่างลดปริมาณลง แต่ในขณะเดียวกันหน่วยก็ยังมีภารกิจมากขึ้น เพราะจะต้องสนองตอบความต้องการของส่วนราชการต่างๆ ในกองทัพอากาศรวมทั้งการสนองตอบนโยบายและให้การสนับสนุนการปฏิบัติราชการของผู้บังคับบัญชาาระดับสูง ซึ่งนอกจากปริมาณกำลังพลที่จำกัดแล้ว การเสริมสร้างองค์ความรู้ และขวัญกำลังใจของข้าราชการก็เป็นสิ่งสำคัญสำหรับหน่วยทหารทุกแห่ง ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้จำเป็นจะต้องมีการศึกษาอย่างเป็นระบบและพิจารณาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขตามหลักวิชาการที่ถูกต้อง อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนการบินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูประบบราชการของรัฐบาล ผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจที่จะทำการศึกษาแนวทางในการปรับปรุงระบบการบริหารงานของโรงเรียนการบินโดยนำแนวคิดในการประเมินองค์การของตนเอง (Self Assessments) มาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาส ข้อจำกัดและอุปสรรค ในการปฏิบัติงานของสำนักงาน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อกองทัพอากาศและจะส่งผลกระทบต่อในการเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติตามนโยบายของราชการโดยส่วนรวม

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการ โรงเรียนการบิน ที่มีต่อการจัดการการเปลี่ยนแปลงของกองทัพอากาศ

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการ โรงเรียนการบิน ที่มีลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกันที่มีต่อการจัดการการเปลี่ยนแปลง

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 ข้าราชการ โรงเรียนการบิน เห็นด้วยมากกับการจัดการการเปลี่ยนแปลง

1.3.2 บุคลากรที่มีลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ กำลังพลของ โรงเรียนการบิน ซึ่งประกอบไปด้วยนายทหารชั้นสัญญาบัตรและนายทหารชั้นประทวน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาถึง แนวทางในการจัดการการเปลี่ยนแปลง โรงเรียนการบิน ให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูประบบราชการของรัฐบาลปัจจุบันตามความคิดเห็นของข้าราชการสัญญาบัตรและประทวนที่สังกัด โรงเรียนการบิน

1.4.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา – ระยะเวลาที่ทำการวิจัย คือ ปี พ.ศ. 2552

1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1.5.1 ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบการบริหารราชการ

1.5.2 สามารถเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงระบบการบริหารงาน โรงเรียนการบิน ได้

1.6 นิยามศัพท์

กำลังพล หมายถึง ข้าราชการชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวนในสังกัด โรงเรียนการบิน
การจัดการ การเปลี่ยนแปลงขององค์กร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงคน โครงสร้าง และ เทคโนโลยี ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับทุกองค์กรและเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องจัดการกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

การจัดการการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การเตรียมองค์การให้มีความพร้อมในขณะที
องค์การกระบวนการการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมปัจจุบันเข้าสู่แวดล้อมใหม่ที่ต้องการหรือ
สภาพแวดล้อมเป้าหมาย

ทอ. หมายถึง หน่วยงานกองทัพอากาศ

กพ.ทอ. หมายถึง กำลังพลทหารอากาศ